

KNIHOVNÍK

Viac než len metodický časopis
pre verejné knižnice okresov
Trenčín, Nové Mesto n/V, Bánovce n/B a Myjava

2/2023

Deti obdivovali povestný meč trenčianskeho kata

Viac sa dočítate na 7. strane.

PROPAGÁCIA ČÍTANIA NA ŠTYROCH TLAPÁCH

V mestskej knižnici v nemeckom Offenbachu je v oblasti čítania a jazykovej propagácie využívaný nezvyčajný kolega – sedemročná psia slečna Bonny. Má hnedé oči, jemnú kožušinu a sýto ružovú mašľu. Netradičný projekt má názov „Propagácia čítania na 4 tlapách“.

» s. 4

S JAZYKOVEDKYŇOU O SLOVENČINE VESELO I VÁŽNE

Sibylu Mislovičovou väčšina určite pozná – aspoň po hlase – zo Slovenského rozhlasu z rubriky „Slovenčina na slovíčko“. Hovorí sa, že niekedy je lepšie raz vidieť, ako stokrát počuť, preto si nesmierne vážime, že svojou návštevou poctila práve trenčiansku knižnicu.

» s. 8

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC PO PRVÝ RAZ ODŠARTOVAL V TRENCÍNE

V meste pod hradom Matúša Čáka upriamili zvýšenú pozornosť na čitateľov. Okrem zliav pre nich pripravili rôzne bonbóniky – kultúrne aj čokoládové. Trenčianska knižnica čakala na získanie práva úvodného ceremoniálu Týždňa slovenských knižníc dvadsaťštyri rokov.

» s. 13

Úvod(ník)	3
DIKDA	4
Manifest IFLA / UNESCO o verejných knižniciach 2022	4
PREČÍTALI SME ZA VÁS / Zaujímavosti zo sveta zahraničných knižníc	4
Štatistické údaje o činnosti verejných knižníc v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín za rok 2022 v porovnaní s údajmi za rok 2021	6
Knižnica opäť otvorila letnú čítareň v centre Trenčína	7
INTERVIEW / O slovenčine veselo i vážne so Sibylou Mislovičovou	8
Fotogaléria podujatí v trenčianskej knižnici v 2. polroku 2022	9
LITERÁRNY KLUB / Propozície 31. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže Jozefa Braneckého	12
Chuť do čítania návštevníkom zvyšovali sladkosťami	13
Výsledková listina detskej literárnej súťaže Píšem, píšeš, píšeme	14
DETSKÁ STRÁNKA / Prečítané leto 2023	15
DETSKÁ STRÁNKA / Noc s Andersenom 2023 (foto-návrat)	15

KNIHOVNÍK

Metodický časopis pre verejné knižnice okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava

Vychádza od roku 1981. Vychádza dvakrát ročne (raz za polrok).

ISSN 2729-8876

FOTOGRAFIA NA OBÁLKE: V priestoroch letnej čítárne trenčianskej knižnice vypravovali medzi čitateľov novú knižku Vlada Kulíška z cyklu „Príbehy z Trenčína“. Legenda KAT MATEJ sa stala podkladom pre pokračovanie nočnej artistickej šou pod holým nebom, ktorá na začiatku letných prázdnin ponúkla nevšedné akrobatické výkony a efektné svetelné zobrazenia. Jún 2023.

Milé čitateľky, milí čitatelia,

uplynulo niekoľko mesiacov a my sa prostredníctvom nášho časopisu opäť uchádzame o Vašu pozornosť.

Hneď prvé stránky sú venované informáciám o novej digitálnej knižnici DIKDA, ktorú sprístupnila Slovenská národná knižnica, ako aj Manifestu IFLA/UNESCO o verejných knižniciach 2022. Dočítate sa tu aj o zaujímavostiach zo sveta knižníc - ako je možné propagovať čítanie na štyroch tlapách, či klíma tropickej savany ohrozuje zachované rukopisy v Indii a prostredníctvom krátkeho príspevku sa prenesieme do nádhernej barokovej sály Rakúskej národnej knižnice.

Po roku, už deviaty raz, opäť otvorila svoje brány naša letná čítareň, ktorá sa osvedčila aj ako dejisko besied s osobnosťami kultúrneho života. Pred prázdninami tradične hostila prezentáciu novej trenčianskej legendy z pera Vlada Kulíška „Kat Matej“, spojenú s vyhodnotením 59. ročníka medzi-školskej súťaže „Čítajme všetci, čítanie je super“.

V rubrike „Interview“ sme vypovedali vedeckú pracovníčku Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV a známy hlas relácie „Slovenčina na slovíčko“ zo Slovenského rozhlasu, Sibylu Mislovičovou, ktorá zavítala do trenčianskej knižnice a spríjemnila tak jedno popoludnie milovníkom kultúrnych podujatí.

Fotogaléria už tradične obrazom priblíži atmosféru na kultúrnych podujatiach organizovaných trenčianskou knižnicou.

Spoločne sa tiež prenesieme do Týždňa slovenských knižníc 2023, ktorý tento rok slávnostne otvorili na domácej pôde trenčianskej knižnice.

Záver patrí výsledkovej listine literárnej súťaže žiakov s názvom „Píšem, píšeš, píšeme...“.

Prajeme Vám príjemne strávené chvíle pri čítaní!

Vaša redakcia

DIKDA

Slovenská národná knižnica (SNK) na svojom webe v Digitálnej knižnici a digitálnom archíve SNK (DIKDA) ponúka digitálne kópie kníh, novín, časopisov, vedeckých zborníkov atď., ktoré vyšli v období od vynájdenia kníhtlače po začiatok 21. storočia. Ide o autorskoprávne voľné a obchodne nedostupné diela. Pre prístup k nim je potrebné zaregistrovať sa, využívanie databázy je bezplatné a možné i z domova používateľa. Nebolo tomu však vždy tak. Do roku 2023 bol neobmedzený prístup k dielam možný iba z priestorov Slovenskej národnej knižnice a mimo priestorov knižnice mohli registrovaní čitatelia SNK mať prístup iba k tzv. autorsky voľným dielam. Rokovania SNK s organizáciou kolektívnej správy LITA vyústili k uzatvoreniu rozšírenej hromadnej licenčnej zmluvy a tá umožňuje sprístupňovať digitálne kópie bezplatne širokej verejnosti aj mimo budovy SNK. Účinná ochrana diel i práv autorov diel je zabezpečená.

Knižnica DIKDA (<https://dikda.snk.sk>) je výsledkom realizácie najväčšieho projektu digitalizácie písomníctva na Slovensku. Vyhľadávať v nej sa dá i plnotextovo a jej databáza je stále dopĺňaná. Dokonca si možno o zdigitalizovaných dokumentoch prečítať rôzne zaujímavosti, nájdete ich na stránke <https://dikda.eu>.

■ **MET; ZDROJ:** <https://dikda.snk.sk>

Manifest IFLA / UNESCO o verejných knižniciach 2022

Text manifestu o verejných knižniciach z roku 1994 bol vlni aktualizovaný a zaoberá sa zmenami v technológiách i spoločnosti, aby odrážal realitu a poslanie verejných knižníc súčasnosti. Texty manifestov sú dostupné na nižšie uvedených odkazoch:

<https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/2072/1/ifla-unesco-public-library-manifesto-2022-cz.pdf>

<https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/191/1/pl-manifesto-sk.pdf>

https://www.infolib.sk/files/Novy_portal_infolib_subory/dokumenty_ifla/dodatok-k-manifestu-ifla_unesco-verejnych-knizniciach_sk.pdf

ZDROJ: Čtenář, 2023, roč. 75, č. 1, s. 4-6

PREČÍTALI SME ZA VÁS / ZAUJÍMAVOSTI ZO SVETA KNIŽNÍC

PROPAGÁCIA ČÍTANIA NA 4 TLAPÁCH

V mestskej knižnici v nemeckom Offenbachu je v oblasti čítania a jazykovej propagácie využívaný nezvyčajný kolega – sedemročná psia slečna Bonny. Má hnedé oči, jemnú kožušinu a syto ružovú mašľu. Projekt s názvom „Propagácia čítania na 4 tlapách“ oslovuje pedagógov v školách, rodičov a deti a záujem majú aj pracovníci tlače, rozhlasu a televízie. Výskumy preukázali, že prítomnosť psa, najmä v stresových situáciách, znižuje u ľudí krvný tlak a tepovú frekvenciu. Bonny pomáha deťom školského veku pri hlasnom čítaní – prítomnosť psa má na deti ukludňujúci účinok, pomáha im prekonať dislexiu a objaviť radosť z čítania. Čítanie prebieha v špeciálnej izbe v detskej knižnici alebo vo vhodnom priestore v škole. Na začiatku sú deti najviac zvedavé na Bonny, vedúci projektu následne pokračuje aktivizačnými hrami. Malé „zahriatie“ v úvode pomáha dieťaťu i Bonny, aby sa spoznali hravou formou. Dieťa potom číta vybrané texty Bonny. V priebehu hlasného čítania nie sú deti kritizované ani prerušované – cieľom projektu je nebáť sa robiť chyby. Porozumenie sa precvičuje hravou formou. Tu pomáha Bonny, ktorá reaguje na otázky pomocou naučených trikov – kotúľa sa, aportuje, hýbe sa atď. (momentálne ich má naučených 45). Pracovníci knižnice

sa podieľajú na ďalšom preškolení psa, jeho správanie je nutné priebežne klasifikovať a nepodceňovať. V školách mesta Offenbach sa stal veľmi obľúbeným a tak

knižnicu navštevuje čím ďalej viac školských tried.

ZDROJ: BuB Forum Bibliothek und Information – Roč. 73, č. 2-3, s. 74-76. Foto: b-u-b.de

SLÁVNOSTNÁ SÁLA RAKÚSKEJ NÁRODNEJ KNIŽNICE

Okolo 490 000 návštevníkov každoročne navštívi jednu z najkrajších historických knižníc na svete – Rakúsku národnú knižnicu a jej Slávnostnú sálu. Táto baroková nádhera sa plánovala už v roku 1681, kedy sa cisár Leopold I. rozhodol na mieste existujúcej jazdiarne postaviť novú budovu – prízemie ponechať ako jazdiareň a na prvom poschodí vystavať cisársku dvornú knižnicu. Pred dokončením bola stavba ťažko poškodená v priebehu druhého tureckého obliehania Viedne. O 40 rokov neskôr, po skončení vojen, nechal cisár Karol VI. postaviť súčasnú knižnicu. Je približne 78 m dlhá, 14 m široká a výška stropu je 19,5 m. Na financovanie stavby, nákup kníh a vybavenia použil cisár špeciálne dane (z predaja kalendárov a novín). Stanovil, že knižnica bude určená iba pre učencov. Roku 1860 sa prvýkrát otvorila pre verejnosť. Na freskách Daniela Grana sa odrážajú témy vojny a mieru. Ústrednou postavou sály je nadživotná socha Karola VI., ktorú vytvoril dvorný sochár Antonio Corradini. Sochu obklopujú mramorové sochy ďalších významných Habsburgovcov. Sálu zdobia veľkolepé barokové glóbusy od Vincenza Coronelliho, ktoré boli vyrobené z orechového dreva.

ZDROJ: Magazin der Österreichischen Nationalbibliothek – č. 1/2022, s. 18-19.

Foto: wikipedia.org

KLÍMA TROPICKEJ SAVANY OHROZUJE ZACHOVANÉ RUKOPISY V INDII

V severovýchodnej Indii existuje viac ako 50 000 vzácných rukopisov uložených v rôznych pamiatkových centrách, ktoré ohrozuje klíma tropickej savany.

Severovýchodná časť Indie má najväčšiu rozmanitosť kultúr v krajine (viac ako 40 pôvodných kmeňov).

▲ Rakúska národná knižnica vo Viedni

Je tu uchovaných mnoho rukopisov napísaných pôvodnými obyvateľmi v rôznych jazykoch a dobách. Obrovské množstvo rukopisov je v Indii uložené vo výskumných ústavoch, archívoch, múzeách, súkromných zbierkach, náboženských inštitúciách a knižniciach. Väčšina je veľmi unikátna a vzácna. Vzhľadom na to, že sú rozmiestnené po celej krajine, nie je možné dať všetkým náležitú pozornosť a tisíce z nich sú zanedbané. V roku 2003 vznikla národná komisia pre rukopisy, ktorá mala vybudovať nevyhnutnú infraštruktúru pre adekvátnu starostlivosť o rukopisné zbierky. Komisia prijala veľa iniciatív, ako rukopisy uchovať a digitalizovať, napriek tomu však väčšina rukopisov kvôli nesprávnej

starostlivosti degraduje. Ich degradáciu možno minimalizovať preventívnymi a intervenčnými opatreniami.

Od roku 2011 dochádza k postupnej digitalizácii rukopisov. Dôraz sa doposiaľ kládol na digitalizáciu rukopisov v strednej a severnej Indii. Odhadom je v celej Indii uložených asi 5 miliónov rukopisov, napísaných na rôznych materiáloch, ako sú napr. palmové listy, stromová kôra, banánové listy alebo drevo. Predstavujú základné národné hodnoty a históriu indickej kultúry.

ZDROJ: IFLA Journal – Roč. 48, č. 2/2022, s. 282-288

Foto: wikipedia.org

■ AUTOR RUBRIKY: METODIKA VKMR

ŠTATISTICKÉ ÚDAJE O ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC V OKRESOCH BÁNOVCE N/B, MYJAVA, N. MESTO N/V, TRENČÍN ZA ROK 2022 V POROVNANÍ S ÚDAJMI ZA ROK 2021

Štatistické údaje poskytl Národné osvetové centrum v Bratislave, ktoré je poverené koordináciou a zabezpečením všetkých úloh a povinností súvisiacich s výkonom štatistického zisťovania v zmysle zákona č. 540/2001 Z. z. Vybrané štatistické ukazovatele za rok **2022** sú uvedené v tabuľkách ako prvé v porovnaní s údajmi za rok 2021, ktoré sa nachádzajú pod nimi. Činnosť knižníc bola najmä v roku 2021 poznačená pandemiou, čo sa odrazilo na všetkých výkonnostných ukazovateľoch.

SIET KNIŽNÍC A KNIŽNÍČNÝ FOND

Okres	Knižnice spolu / knižnice poskytujúce služby	Z toho krajských / mestských / obecných knižníc	Knižnice, ktoré prerušili činnosť	Zrušené knižnice	Knižničné jednotky	Ročný prírastok k. j. spolu	Z toho kúpou	Úbytky
Bánovce nad Bebravou	20/20	0/1/19	0	0	100 050	1 470	881	7 258
Myjava	10/9	0/2/7	1	0	88 669	680	441	0
Nové Mesto nad Váhom	25/25	0/2/23	0	0	255 944	2 091	1 275	3 509
Trenčín	31/30	1/2/27	1	0	448 527	11 855	10 487	11 020
	22/20	0/1/19	2	0	105 738	1 446	550	710
	10/9	0/2/7	1	0	87 989	1 156	396	101
	24/24	0/2/22	0	0	254 070	2 166	1 547	2 371
	29/29	1/2/26	0	0	440 957	21 483	12 852	7 814

VÝPOŽIČKY A SLUŽBY

Okres	Výpožičky spolu	z toho odbornej literatúry pre dospelých	z toho krásnej literatúry pre dospelých	z toho odbornej literatúry pre deti	z toho krásnej literatúry pre deti	z toho periodík	Počet študijných a čitateľských miest	Počet prevádz. hodín pre verejnosť za týždeň
Bánovce n/B	77 657	12 505	42 986	3 097	16 236	2 833	127	79,50
Myjava	26 357	1 480	18 540	281	4 707	1 349	68	72
N. Mesto n/V	185 301	78 712	70 900	9 489	18 473	7 727	275	169,50
Trenčín	282 087	59 370	113 103	13 858	65 634	30 122	466	270,42
	56 105	8 484	31 146	3 083	11 601	1 791	104	79
	18 930	1 126	13 585	182	2 976	1 061	68	71
	118 397	48 927	48 600	6 277	9 881	4 712	244	156,17
	275 652	65 318	117 497	9 559	57 057	26 221	463	229,37

POUŽÍVATELIA SLUŽIEB KNIŽNICE, NÁVŠTEVNÍCI, PODUJATIA, INTERNET, PC

Okres	Aktívni používatelia spolu	z toho aktívni používatelia do 15 rokov	Podujatia	Návštevníci knižnice	Knižnice s pripojením na internet	Počet PC pre verejnosť s internetom
Bánovce n/B	1 986	1 017	184	21 815	9	4
Myjava	1 098	460	66	7 277	3	5
N. Mesto n/V	2 791	1 000	172	33 393	13	6
Trenčín	10 286	3 712	576	119 602	21	27
	1 952	807	65	11 402	8	5
	950	353	6	5 180	3	5
	2 477	729	24	19 716	10	5
	8 367	2 697	193	89 735	18	29

EKONOMICKÉ UKAZOVATELE

Okres	Príjmy (výnosy)	z toho z rozpočtu obce, VÚC	z toho výnosy z vlastnej činnosti	z toho tuzemské granty	Výdavky (náklady) na činnosť	z toho na nákup knižnič. fondu	Kapitálové výdavky
Bánovce n/B	119 247	58 272	3 361	7 408	122 237	10 532	0
Myjava	52 727	44 135	1 792	6 800	52 154	8 203	0
N. Mesto n/V	227 446	212 800	9 696	4 950	234 859	14 748	12 147
Trenčín	1 242 392	1 189 039	29 823	23 030	1 288 244	126 187	0
	108 990	101 945	2 080	4 815	105 890	6 907	0
	49 510	40 961	1 549	2 000	49 510	6 220	0
	286 490	211 234	6 756	68 500	193 718	16 082	45 537
	1 118 867	1 069 562	24 067	25 238	1 167 918	130 259	0

OSOBY ZABEZPEČUJÚCE ČINNOSŤ KNIŽNICE*

Okres	Osoby zabezpečujúce činnosť knižnice spolu	z toho zamestnanci	z toho osoby, s kt. bola uzatvorená dohoda o práci vykonávanej mimo prac. pomeru	z toho dobrovoľníci (osoby bez nároku na mzdu, honorár)
Bánovce n/B	21,25	5,25	9	7
Myjava	8,31	2,31	6	0
N. Mesto n/V	23,83	10,83	11	2
Trenčín	69,47	49,47	17	2
	21,27	5,27	10	6
	7,31	2,31	5	0
	23,80	10,80	10	3
	68,04	48,04	18	1

KNIŽNICA OPĚT OTVORILA LETNÚ ČITÁREŇ V CENTRE TRENČÍNA

Vyhľadávaný cieľ čitateľov sa po deviaty raz rozkladá vo dvore knižnice na Jaselskej ulici.

Oáza pokoja s množstvom inšpiratívnych novín a časopisov je prístupná zdarma. Jej súčasťou je revitalizované prostredie obklopené okrasnou zeleňou a lavičkami. Verejnosť sa môže tešiť na dostatočný komfort, súkromie, či originálnu rekvizitu v podobe drevených držiakov na tlačoviny, pripomínajúcu predmet z pôvodnej čítárne, ktorá tvorí súčasť knižnično-informačných služieb od januára 1937.

Letná čítareň bude otvorená každý pracovný deň, v prípade priaznivého počasia, od 5. júna do 31. augusta v čase od 10.00 do 18.00 h.

„Skúsenosti z predchádzajúcich ročníkov a spokojnosť ľudí s touto jedinečnou aktivitou na území Trenčína nás zaväzujú pokračovať v zabehnutom režime. Vďaka marketingovým partnerstvám s viacerými slovenskými i zahraničnými vydavateľstvami v letnej čítárni počas aktuálnej sezóny poskytujeme viac než tridsať titulov,“ pripomenula riaditeľka Verejnej knižnice M. Rešetku v Trenčíne Gabriela Krokvičková.

Ponuka denníkov a voľno-časových magazínov je šitá na mieru deťom i dospelým čitateľom. V porovnaní s vlaňajškom je výšperkovaná o zopár nových periodík. V čitateľskom menu nechýba ani najčítanejší regionálny týždenník Trenčianske noviny. Projekt „Knižnice pod holým nebom“ spustili v júni 2014. Lokalita v historickom centre mesta spĺňa oddychovú i poznávaciu funkciu.

Letná čítareň sa znovu osvedčila aj ako dejisko besied s osobnosťami kultúrneho života. Pred prázdninami tradične hostila prezentáciu novej trenčianskej legendy z pera Vlada Kulíška „Kat Matej“ spojenú s vyhodnotením 59. ročníka medzi-školskej súťaže „Čítajme všetci, čítanie je super“. Knižku počas uvedenia symbolicky posypali bylinkami, keďže katova manželka Anička bola bylinkárka. Pod ilustrácie sa opäť podpísal výtvarník Jozef Vydrnák. Podobne ako vlani, súčasťou projektu je opäť aj knižný SWAP – možnosť výmeny prečítaných kníh.

■ PETER MARTINÁK; Foto: VKMR

VEREJNÁ KNIŽNICA M. REŠETKU V TRENČÍNE, JASELSKÁ 2

O SLOVENČINE VESELO I VÁŽNE SO SIBYLOU MISLOVIČOVOU

Sibylu Mislovičovou väčšina z nás určite pozná – aspoň po hlase – zo Slovenského rozhlasu z rubriky „Slovenčina na slovíčko“. Hovorí sa, že niekedy je lepšie raz vidieť, ako stokrát počuť, preto si veľmi vážime, že svojou návštevou poctila práve trenčiansku knižnicu.

• **Prečo ako odborníčka, vedkyňa, ktorá denne pracuje s knihami a literatúrou, chodíte na besedy s čitateľmi len výnimočne?**

Nie je celkom pravda, že chodím výnimočne, len väčšinou uprednostňujem Bratislavu. Chodím do rozličných inštitúcií, ale prednášky mám aj pre verejnosť, pre rozličné skupiny ľudí, ako sú prekladatelia, vydavatelia alebo učitelia. Knižnica je zaujímavá záležitosť, len niekedy mi to zaberá príliš veľa času. To znamená, že potrebujem aj pracovať, a preto sa mi, priznávam, nechce ísť ďalej. Ale vy v Trenčíne ste boli takí naliehaví, že som neodolala a prišla som a teším sa z toho.

• **Takmer štyridsať rokov pracujete ako vedecká pracovníčka Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV. Ak sa nemýlim, po absolvovaní univerzity ste krátko učili aj na základnej škole v Bratislave. Čo sa vtedy stalo, že ste sa rozhodli**

nepokračovať v učiteľskom povolaní za katedrou?

Ja som vlastne nikdy nechcela učiť a toto bola taká náhoda. Ja som tlmočila a muse-la som sa zamestnať. Boli voľné miesta, tak som sa dostala učiť prváčikov, čo bola neskutočne dobrá skúsenosť, lebo teraz môžem písať knižky pre deti, mám skúsenosti a už viem odpozorovať, ako asi deti reagujú. Jednoducho, bola to veľmi krátka etapa môjho života – iba rok a pol som učila deti. Teraz už skôr učím vysokoškolákov a pracujem v jazykovednom ústave. Ako ste sám povedali, dosť dlho, ale rada (smiech).

• **V jazykovednom stave sa venujete výskumu slovnej zásoby spisovnej slovenčiny. Môžete priblížiť, čo táto práca obnáša a ako sa zmenila v porovnaní s obdobím, keď ste v jazykovednom ústave začínali?**

Nevenujem sa len slovnej zásobe, to by bola veľmi zúžená záležitosť. Venujem sa súčasnému jazyku, jazykovej kultúre, terminológii, rozličným oblastiam jazyka ako je pravopis, morfológia, syntax a tak ďalej. Venujem sa širšie ako len slovnej zásobe, ale samozrejme, že sledujeme aj slovnú zásobu. Na nej najrýchlejšie vidieť, ako sa jazyk mení, ako sa nám vyvíja. To že sa mení, je v poriadku, netreba sa toho obávať. V súčasnosti je možno dominantný prílev slov z angličtiny, ale to je takisto úplne bežný spôsob obohacovania slovnej zásoby. sami používatelia si s tým vedia poradiť. To znamená, že nie my jazykovedci riešime to, aké slovo už bude v slovnej zásobe slovenčiny, ale robia to používatelia jazyka. Keď to slovo potrebujú, tak ho používajú.

• **Ruku na srdce – pri tom všetkom, čo počúvame v éteri, nemáte občas pocit, že**

tu niekto pracuje aj proti Vám – v oblasti slovnej zásoby nespisovnej slovenčiny?

Toto je jeden z tých mylných názorov. Nie je to tak. Ale je fakt, že ľudí veľmi zaujíma to, akým spôsobom sa náš jazyk vyvíja. Dostávam množstvo otázok na tému, či cudzie slová, ktoré k nám prichádzajú, nejako neohrozia slovenčinu. Jazyk odzrkadľuje náš spôsob života. Napríklad, náš život sa výrazne zmenil po roku 1989. Vtedy sa ukázalo, že jazyk sa takisto potrebuje zmeniť. Mnohé slová sme prestali používať, a zase mnohé sme používať začali, pretože sme sa stretli s novými realiami. Aj počas pandémie bolo vidieť, ako sa jazyk menil. Nové slová sa šíria cez médiá. Možno ste si všimli, ako zo dňa na deň prichádzali nové slovné spojenia, ktoré používali odborníci a ktorým sme nie všetci rozumeli – napríklad klzavý médián. Priznám sa, že neviem, čo to je, ale každý deň som o ňom počula.

Vznikali aj nové slová, napríklad slovo momka – mobilná odberová jednotka. Chvalabohu, už sa aj stratilo (smiech).

Ďalšia vec, ktorá nás permanentne ovplyvňuje najmenej dvadsať rokov, sú informačné technológie. Najmä ich všeobecné rozšírenie. Pri tom sa mení aj náš spôsob komunikácie.

• **Spomínali ste prílev nových slov. Ako je to v opačnom garde? Ako to prebieha, keď sa niektoré slová z nášho jazyka vytrácajú? Mimo chodu, nie je Vám za nejakými slovami ľúto?**

Mne nie. Ani za súdruhom, ani za národným výborom (smiech). Treba však povedať, že slová ako napríklad koruna, odchádzajú na okraj slovnej zásoby veľmi postupne. Je to odstupňované – aby sa zo slova stal archaizmus trvá dosť dlho.

■ **PETER MARTINÁK; Foto: VKMR**

FOTOGALÉRIA PODUJATÍ V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI V 1. POLROKU 2023

Beseda o Gruzínsku s trenčianskymi cestovateľmi Róbertom Margočom a Jozefom Mikoláškom

Beseda s Ondrejom Sokolom spojená s prezentáciou jeho knihy *Ako som vozil Kórejcov*

Beseda so Stanislavom Repaským spojená s prezentáciou jeho knihy *Kristínka a svet fantázie*

Prednáška historičky Daniely Dvořákovéj na tému „Kráľovné či vládkyne?“

FOTOGALÉRIA PODUJATÍ V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI V 1. POLROKU 2023

Prezentácia románu *Pliaga* z pera Michala Slanička a následná autorská beseda v detskej izbe VKMR

Cestovateľská beseda s Martinom Ďurikovičom na tému „Záhľadná a nepoznaná Saudská Arábia“

Prednáška Petra Horálka na tému „Sedm perel astronomie“

Hudobník Peter Bonzo Radványi (vpravo) počas prezentácie svojej knihy *Fortissimo*

FOTOGALÉRIA PODUJATÍ V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI V 1. POLROKU 2023

Beseda s Ivetou Henzelyovou spojená s prezentáciou jej knižnej novinky *Rok bylinkára*

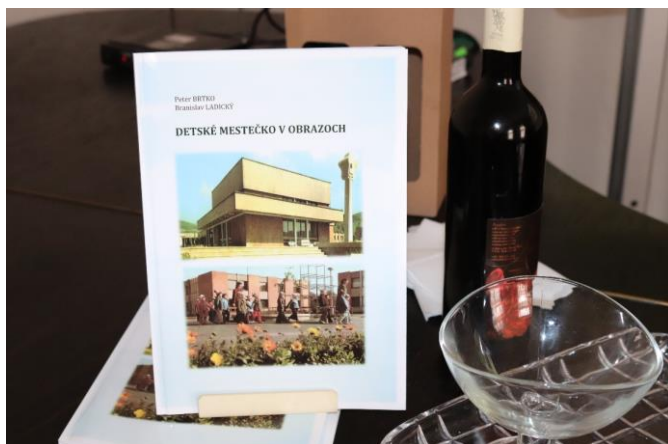
Beseda s Marcelou Laiferovou spojená s prezentáciou jej knižnej novinky *Ako nájsť vnútorný pokoj*

Beseda s Milanom Poliakom spojená s prezentáciou jeho knihy *Stravou k paličke*

Uvedenie do života knihy architekta Petra Brtku a pedagóga Branislava Ladického *Detské mesto v obrazoch*

MATICA SLOVENSKÁ A MIESTNY ODBOR MATICE SLOVENSKEJ V TRENČÍNE
VEREJNÁ KNIŽNICA MICHALA REŠETKU V TRENČÍNE
v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja
SPOLOK SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV A MESTO TRENČÍN

vypisujú

XXXI. ROČNÍK CELOSLOVENSKEJ LITERÁRNEJ SÚŤAŽE JOZEFA BRANECKÉHO PRE STREDOŠKOLÁKOV A DOSPELÝCH

Studňa sa tajne s dažďom zhovára

PROPOZÍCIE SÚŤAŽE

Žánre

I. PRÓZA • II. POÉZIA

Vekové kategórie

MLÁDEŽ (15 – 20 rokov) • DOSPELÍ

Tematické oblasti

a) MLČANIE KAMEŇA

V tomto roku si organizátori v Trenčíne pripomenú 170. výročie úmrtia Adely Ostrolúckej, osudovej priateľky a lásky Ľudovíta Štúra, ktorá pochádzala zo šľachtickej rodiny. Hlboký a čistý vzťah lásky, ktorá sa dotýka duše. Najväčšie nevyslovené tajomstvá lásky sa ukrývajú pod náhrobnými kameňmi...

Ďalším tematicky významným výročím je 30. výročie samostatnej slovenskej štátnosti.

b) BEZ OBMEDZENIA ŽÁNRU A TÉMY

Súťažné podmienky

V kategórii próza pošle súťažiaci najviac 3 samostatné, doteraz nepublikované práce, z väčších diel ukážky max. v rozsahu 7 strán, v kategórii poézia najviac 6 doteraz nepublikovaných básní.

Súťaž nie je určená pre členov spisovateľských organizácií.

Posielanie príspevkov do súťaže

• Tri exempláre (napísané na PC / strojom) pošlite na adresu:

Verejná knižnica Michala Rešetku, Hasičská ulica č. 1, 911 82 Trenčín

Jeden exemplár pošlite na e-mail: sylvia.fabova@vkmr.sk.

• Príspevky do súťaže môžete posilať do 30. 9. 2023.

Práce doručené po tomto termíne nebudú zaradené do hodnotenia.

• Súťažiaci uvedie na každý exemplár čitateľne žáner, kategóriu, svoje meno, priezvisko, školu, adresu, telefonický a e-mailový kontakt. Odoslaním príspevku súťažiaci udeľuje organizátorovi súťaže súhlas so spracovaním osobných údajov. Za súťažiaceho, ktorý do termínu zaslania príspevku nedovršil vek 18 rokov, podpisuje súhlas so spracovaním osobných údajov jeho zákonný zástupca.

• Fond na podporu umenia sa rozhodol súťaži neudelit' nijakú podporu, napriek tomu sa organizátori rozhodli súťaž vyhlásiť a realizovať v komornejších podmienkach.

• Súťažiaci uvedie súhlas / nesúhlas s prípadným publikovaním svojho príspevku.

• Práce bude posudzovať odborná porota zložená z členov Spolku slovenských spisovateľov.

• Vyhodnotenie súťaže a vyhlásenie výsledkov sa uskutoční v novembri 2023. Presný termín autorom ocenených prác oznámime a zverejníme na webe www.vkmr.sk.

KONTAKT: Janka Poláková (mobil: 0910 176 524)

Tešíme sa na Vaše príspevky!

Realizované s finančnou podporou Matice slovenskej.

CHUŤ DO ČÍTANIA NÁVŠTEVNÍKOM ZVYŠOVALI SLADKOSŤAMI

Týždeň slovenských knižníc 2023 slávnostne otvorili v Trenčíne

Týždeň slovenských knižníc prvý raz v histórii oficiálne odštartoval v Trenčíne. V meste pod hradom Matúša Čáka upriali pozornosť predovšetkým na čitateľov. Okrem zliav pre nich pripravili rôzne bonbóniky – kultúrne aj čokoládové.

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne (VKMR) čakala na získanie práva úvodného ceremonálu Týždňa slovenských knižníc (6. - 12. 3. 2023) dvadsaťštyri rokov.

POUŽIL VTIP O LENINOVÍ

„Každý ročník sa snažíme začínať v inej časti republiky, tento raz to vyšlo na západ. Tešíme sa, že nám tu vyšli v ústrety s organizáciou,“ priblížil predseda Slovenskej asociácie knižníc Ondrej Látka. Ako povedala riaditeľka VKMR Gabriela Krokvičková, možnosť slávnostného otvorenia podujatia pod záštitou ministerky kultúry Slovenskej republiky pre trenčiansku knižnicu znamenala česť aj záväzok zároveň. „Mali sme trochu sťaženú situáciu, keďže v rámci príprav na projekt Európske hlavné mesto kultúry Trenčín 2026 sme v prípravnej fáze rekonštrukcie priestorov. Touto cestou ďakujem nášmu partnerovi v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja – Galérii M. A. Bazovského – za poskytnutie koncertnej sály,“ doplnila.

Cieľovú skupinu sa organizátori rozhodli osloviť mottom „Knižnice – záruka kvalitných informácií“. Po vlašajšom ročníku zameranom na ekológiu a environmentálne témy teraz vsadili na boj proti dezinformáciám a hoaxom. S obsahom pritom neplánujú pracovať len jednorazovo. Podľa generálneho riaditeľa sekcie kultúrneho dedičstva Ministerstva kultúry SR

Radoslava Ragača práve knižnice výrazne formujú schopnosť kritického myslenia, resp. triediť informácie a zamýšľať sa nad nimi. „Elektronický svet je príliš lákavý, preto podporujeme všetky podujatia, ktoré prioritne mladého človeka vracajú ku knihe. Kiežby to bolo ako v tom starom vtipе o Leninovi, ktorý povedal manželke, že je u milenky, milenke tvrdil, že je u manželky a nakoniec skončil v knižnici. Verím, že v knižniciach skončí čo najviac z nás a stretneme sa tam pri nejakej príležitosti,“ vysvetlil odľahčene.

BAROMETER - (SPOKOJNÍ) ČITATELIA

K sprievodnému programu slávnostného otvorenia tradične patrilo odovzdanie výročnej ceny SAKAČIK. Slovenská asociácia knižníc ju, spolu so sedemsto-eurovou poukážkou na nákup kníh, udelila Oravskej knižnici Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne.

V Trenčíne sa knihovníci rozhodli počas najsilnejšieho týždňa v roku posilniť vzťah s návštevníkmi. Deťom i dospelým ušili na mieru trinásť podujatí vrátane zážitkového čítania knihy pre deti o nástrahách internetu v podaní hercov Kamila Bystrického a Tomáša Plánku, prednášky historičky Daniely Dvořákové o postavení stredovekej kráľovnej v našich dejinách či besedy s televíznym redaktorom a moderátorom Michalom Slaničkom nielen o jeho románe Pliaga. „Popri kultúrnom programe na každý deň sme pre verejnosť pripravili viacero benefitov. Aj touto cestou sme chceli dať čitateľom najavo, že si ich vážime. Oni sú našou esenciou, oni nás napĺňajú priestorovo aj na duchu. Snád im literatúra z našich políc so sladkou odmenou chutila ešte viac,“ zhrnula riaditeľka VKMR G. Krokvičková.

■ PETER MARTINÁK; Foto: VKMR

▲ Kultúrny program spestrila speváčka Anna Porubánová.

▲ Verejné čítanie v rámci projektu Je nás počuť.

VEREJNÁ KNIŽNICA MICHALA REŠETKU V TRENČÍNE TRENČIANSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

vyhlasujú výsledky XXI. ročníka
literárnej súťaže žiakov ZŠ a 8-ročných gymnázií Trenčianskeho kraja

PÍSEM, PÍŠEŠ, PÍŠEME...

POÉZIA

Kategória I – mladší žiaci

1. miesto: HANA PÚČIKOVÁ (ZŠ na Školskej ulici v Nitrianskom Rudne)
2. miesto: ANDREJ BARBORÁK (ZŠ na Hodžovej ulici v Trenčíne)
3. miesto: MELÁNIA FRAITOVÁ (ZŠ na Mierovom námestí v Handlovej)

Kategória II – starší žiaci

1. miesto: VIKTÓRIA PAUEROVÁ (ZŠ s MŠ v Považskej Teplej)
2. miesto: ERIK KOBELÁR (ZŠ na Školskej ulici v Handlovej)
3. miesto: LENKA DIENISOVÁ (ZŠ na Školskej ulici v Handlovej)

Kategória III – najstarší žiaci

1. miesto: PATRIK KOCIÁN (ZŠ na Ulici Gorazdovej v Bánovciach nad Bebravou)
2. miesto: ELIŠKA HERMANOVÁ (ZŠ s MŠ Jána Smreka v Melčiciach-Lieskovom)
3. miesto: KRISTIÁN VRÁBEL (ZŠ Štefana Závodníka v Pružine)

VEREJNÁ
KNIŽNICA
MICHALA
REŠETKU
V TRENČÍNE

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

PRÓZA

Kategória I - mladší žiaci

1. miesto: MICHAELA BUŠFYOVÁ (ZŠ na Kubranskej ulici v Trenčíne)
2. miesto: KRISTIÁN IVAN (ZŠ na Školskej ulici v Handlovej)
3. miesto: MATIAS HÚDEK (ZŠ s MŠ v Mikušovciach)

Kategória II - starší žiaci

1. miesto: TOBIÁŠ GORBÁR
2. miesto: SAMUEL JANEK (ZŠ sv. Augustína na Moyzesovej ulici v Považskej Bystrici)
3. miesto: PAULÍNA NOVÁKOVÁ (ZŠ s MŠ v Záriečí)

Cena predsedníčky poroty: ZOJA HUMAJOVÁ (ZŠ s MŠ na Školskej ulici v Bojniciach)

Kategória III - najstarší žiaci

1. miesto: LUJZA JEDINÁ (ZŠ s MŠ vo Vrbovciach)
2. miesto: NINA CIGÁNIKOVÁ (ZŠ na Ulici SNP v Považskej Bystrici)
3. miesto: SABINA ŠUBOVÁ (ZŠ na Školskej ulici v Handlovej)

u. fond
na podporu
umenia

Podujatie z verejných
zdrojov podporil Fond
na podporu umenia.

TRENČÍN, 31. 5. 2023

V štyroch pracoviskách trenčianskej knižnice nájdete cez leto kráľovstvo detských čitateľov plné motivačného čítania spojeného s tvorivými dielňami, kvízmi, hrami a inými zábavnými aktivitami obmieňanými v trojtýždňových intervaloch. Počet miest je obmedzený, na podujatie je potrebné sa vopred prihlásiť.

KONTAKTY NA PRIHLÁSENIE

- Pracovisko s literatúrou pre deti a mládež na Hasičskej ulici 1: deti@vkmr.sk, 032/7460715
- Pracovisko Dlhé Hony: dlhehony@vkmr.sk, 032/6522086
- Pracovisko Juh: juh@vkmr.sk, 032/6523314
- Pracovisko Kubrá: kubra@vkmr.sk, 032/7437368

BLIŽŠIE INFORMÁCIE: [Facebook/deti.vkmr](https://facebook.com/deti.vkmr)

Noc s Andersenom s Lenkou Šingovskou v trenčianskej knižnici.

V záujme skvalitnenia poskytovaných informácií si radi prečítame
VAŠE POSTREHY, NÁMETY A PRÍSPEVKY,
ktoré nám môžete adresovať e-mailom na multi@vkmr.sk,
prípadne zaslať poštou na adresu
Verejnej knižnice Michala Rešetku (Hasičská 1, 911 82 Trenčín)

www.vkmr.sk

KNIHOVNÍK

Metodický časopis pre verejné knižnice okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava

Vychádza od roku 1981. Vychádza dvakrát ročne (raz za polrok).

Ročník: 41

Číslo: 2/2023

Edícia: Metodika

Zostavil a graficky upravil: Mgr. Peter Martinák

Zodpovedný redaktor: Ing. Gabriela Krokvičková

Redakcia: Bc. Sylvia Fabová; Mgr. Martina Zobková; Mgr. Peter Martinák

Za obsah a jazykovú úpravu zodpovedajú autori príspevkov.

ISSN 2729-8876

Aktuálne číslo vydala Verejná knižnica Michala Rešetku
so sídlom na Hasičskej ulici 1 v Trenčíne v auguste 2023.

Kontakt: www.vkmr.sk; vkmr@vkmr.sk

Celý obsah časopisu je voľne prístupný v elektronickej forme na webe trenčianskej knižnice v sekcii Digitálny fond.

URL: http://www.vkmr.sk/regio-kniznica/casopis-knihovnik.html?page_id=10053